

Комунальний заклад вищої освіти
«Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради

МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК «Траєкторія медичної освіти»

Рівне 2025

*Комунальний заклад вищої освіти
“Рівненська медична академія”
Рівненської обласної ради*

*Рівненський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти*

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ТРАЄКТОРІЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
з досвіду роботи педагогів та тез доповідей
Освітнього навчально-методичного форуму
«Фахівець XXI століття:
дослідження та освітні інновації в умовах
воєнного стану в Україні»
(м. Рівне, 28-29 січня 2025 року)**

УДК 61:378(082):355.45(477)

Розглянуто та рекомендовано до видання Вченою радою
Комунального закладу вищої освіти «Рівненська медична академія»
Рівненської обласної ради,
протокол № 7 від 12 лютого 2025 р.

Редакційна колегія:

Редактор: *Мамонтова Наталія Анатоліївна*, ректор КЗВО «Рівненська медична академія» РОР, професор, доктор економічних наук.

Баб'як В.І., кандидат медичних наук, доцент, проректор з навчальної роботи КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Бухальська С.Є., кандидат педагогічних наук, заступник директора Фахового медичного коледжу КЗВО «Рівненська медична академія» РОР з виховної роботи;

Дундюк В.О., кандидат педагогічних наук, методист КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Хмеляр І.М., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу КЗВО «Рівненська медична академія» РОР;

Штрімайтіс О.В., кандидат фармацевтичних наук, доцент, проректор з наукової роботи КЗВО «Рівненська медична академія» РОР.

Траєкторія медичної освіти: збірник матеріалів з досвіду роботи педагогів та тез доповідей Освітнього навчально-методичного форуму «*Фахівець XXI століття: дослідження та освітні інновації в умовах воєнного стану в Україні*», м. Рівне, 30-31 січня 2025 р. / редкол.: Н.А.Мамонтова та ін. – Рівне: КЗВО «Рівненська медична академія», 2024. – 186 с.

У збірник увійшли матеріали з досвіду роботи педагогів КЗВО «Рівненська медична академія» РОР та тези доповідей учасників Освітнього навчально-методичного форуму «*Фахівець XXI століття: дослідження та освітні інновації в умовах воєнного стану в Україні*», у яких висвітлено актуальні проблеми теорії і практики впровадження інноваційних технологій в освітній процес у медичних навчальних закладах.

Матеріали подані в авторській редакції, за їх якість і науковий зміст відповідають автори.

Рекомендовано для педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої та фахової передвищої освіти.

ЗМІСТ

ВЗАЄМОПІДТРИМКА ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	6
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ..	13
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ MOSBY'S MEDICAL ENCYCLOPEDIA НА ЗАНЯТТЯХ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)».....	17
ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	22
ЗНАЧЕННЯ ХІМІЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я.....	26
ЗНАЧИМІСТЬ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ТА ПРОФЕСІЙНО ЗОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	32
КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	38
МОНІТОРИНГ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОСНОВА РОБОТИ ГОЛОВИ ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ В МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ.....	42
МОНІТОРИНГ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР/БРАТІВ ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ.....	47
ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ У МЕДИЧНІЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ: АКЦЕНТ НА ДОКАЗОВУ МЕДИЦИНУ ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД.....	53
ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	56
ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	63
ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «НЕВРОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ» У МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖАХ В УМОВАХ ПСИХОТРАВМУЮЧОЇ СИТУАЦІЇ СПРИЧИНЕНОЮ ВІЙНОЮ В УКРАЇНІ	68
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТОВНОСТІ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ЗДОБУТТЯ МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.	75
ПСИХОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ:.....	81
ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	81
РОЗВИТОК ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ: АНДРАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ.....	87
РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ – ОСНОВА ДЛЯ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	93
РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В УКРАЇНІ.....	99
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН.....	104

ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Алла Василівна СТЕПАНЮК,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Галина Ярославівна ЖИРСЬКА,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Наталія Йосипівна МІЩУК,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Любов Степанівна БАРНА,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сучасний етап соціально-економічного й технологічного розвитку людства вимагає переходу освітньої системи в якісно новий стан, що передбачає модернізацію змістового наповнення навчального матеріалу, організацію та управління механізмами взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, в якому функціонують багатовекторні інформаційні потоки. Це вимагає пошуку й реалізації таких моделей формування змісту освіти, які б створювали найбільш сприятливі умови для адекватного відображення реальності стану природного середовища, творчого розвитку особистості учня і забезпечували його особистісну позицію в освітньому процесі.

У дослідженнях науковців (В. Грубінко, М. Колесник, А. Степанюк та ін.) [2, 3, 4] зазначається, що у зв'язку зі значними світовими досягненнями у створенні штучного інтелекту, інформаційна насиченість навчальних

програм частково втрачає свою актуальність. Вона вимагає оптимізації з погляду виокремлення ключових принципів детермінації еволюційності і прогностичності процесів. Тобто, змінюються причини детермінації розвитку (еволюційності), прогнозування (результативності) природних процесів та явищ. Еволюція підходів до формування змісту освіти є результатом суспільного розуміння та організації освітнього процесу з відображенням змісту домінуючих наукових теорій, переважно вітчизняної науки, що не враховувала певної кількості світових наукових досягнень (наприклад, генетика, молекулярна біологія, популяційна та екосистемна теорії тощо). В умовах глобалізації наукового знання сформувалася тенденція відображення в програмах академічних знань структурно-функціональної єдності природи. У зв'язку з використанням при цьому гносеологічного принципу, зміст природничої освіти часто перевантажений науковими фактами та поняттями, у ньому з'являється основна та додаткова інформація, що розпорошує увагу учня та утруднює цілісне уявлення про процеси життєдіяльності. Тому актуальним в теорії формування змісту освіти є розв'язання проблеми подання інформації з точки зору розуміння місця людини в природі і природи в житті людини.

При розгляді проблеми конструювання сучасного підручника (приміром, біології) ми враховували чинники, які детермінують зміну підходів до формування змісту природничої освіти школярів. А саме:

- «зміна парадигми природорозуміння і природокористування (природа як система – стійкий розвиток);
- нове тлумачення соціально-економічного розвитку (від науково-технічної революції – до гармонізації відносин у системі «людина – суспільство – природа»);
- розуміння організації освітнього процесу як багатовимірного утворення, підпорядкованого універсальним закономірностям

міжсистемних взаємодій за аналогією з природними процесами, що розгортаються на різних рівнях буття;

- людинотворча місія освіти за умов глобалізації та взаємозалежностей світу як динамічне підґрунтя нових підходів до формування змісту освіти;
- зміна освітнього середовища з суб'єкт-суб'єктного на полісуб'єктне, у якому учні вступають в активну взаємодію із сучасними технологіями, соціальними мережами, Інтернет сервісами тощо;
- життя висуває суспільний запит на формування особистості мислячої, творчої, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення, аргументувати їх;
- активна імплементація в освітній простір концептуальної ідеї про те, що цілісність природного середовища як об'єкта вивчення зумовлює необхідність взаємозв'язку природничих наук, які його досліджують;
- перехід до нового постметодичного періоду, який характеризується інтеграцією різних підходів, стратегій і технологій освітнього процесу» [4, с.38].

Урахування в комплексі зазначених чинників детермінації формування змісту природничо-наукової освіти школярів можливе лише за умови використання принципу інтеграції. Він розглядається як домінуючий засіб подолання суперечностей між цілісністю природи та фрагментарним характером її пізнання (С. Гончаренко, В. Грубінко, К. Гузь, Ільченко В., М. Колесник, А. Степанюк та ін.). Підтвердженням нашої позиції є також твердження науковців (С. Рудишин) [1] про те, що для формування творчої особистості необхідний певний рівень загальної культури, фундаментальна підготовка, побудована на синтезі наук. Вузькопрофільна освіта це шлях до одномірної людини.

Людинотворчий потенціал природничих наук набуває загальноосвітнього значення, оскільки саме в дії законів природи щодо функціонування живих систем закладається глибокий світоглядний зміст,

який формує світорозуміння людини, окреслює її місце в природі та природи в ній. У такому ракурсі принцип природовідповідності в освіті набуває значення надсвідомої дії, яка порушує глибину архетипів суспільства, і водночас змінює напрям людської думки – від вузькоспеціалізованого знання до багатоваріантності рішень та альтернативних пошуків [5].

Оскільки навчання не є процесом запам'ятовування певної кількості інформації, а «подія творення себе», варто зорієнтуватися не на передачу готової інформації, а на осмислення і формування цілісного знання, а також критично переглянути академічність змісту освіти на рівні навчального матеріалу. Важливо, щоб освіта не має бути відірваною від життя самої людини, її природи і природи її буття.

Спостережуване нині применшення цінності людини на противагу цінності інформації змушує повернути увагу до актуальності світоглядних знань. Як стверджують науковці (М. Колесник), потужний розвиток комп'ютерних технологій (особливо в умовах он-лайн навчання) знецінює природовідповідний характер освіти, стимулює необхідність формування «ментального фільтру» в інформаційному потоці та відповідного добору інформації здобувачем освіти.

Світоглядні ідей сучасної природничо-наукової картини світу, з якими доцільно ознайомлювати школярів у процесі вивчення природничих наук:

1. Матеріальна єдність Всесвіту та загальний зв'язок як атрибут матерії, загальні закони розвитку природи, супідрядність фізичних, хімічних законів біологічним, взаємозв'язок фізичної і хімічної форм руху матерії з біологічною та біологічної з соціальною, природотворча і природо-перетворювальна функції живої матерії.

2. Природа як система (ієрархічна структура, різноманітність, матеріальна єдність, цілісність, енергетична «стабільність» і доцільність).

3. Емерджентність живих систем (неадитивність цілого сумі складових частин).

4. Динаміка (форми руху матерії) та еволюція природних процесів. Флуктуації (різноваріантність та різноспрямованість процесів).

5. Еквіфінальність (завершеність та безкінечність процесів, результативність).

6. Самопідтримання (розмноження, саморегуляція, гомеостаз).

7. Стійкість та адаптація природних систем.

Формування світоглядних ідей сучасної природничо-наукової картини світу дає змогу об'єднати зусилля вчителів задля формування випереджувальної адаптації учнів до змінних умов природного та соціального середовищ, отримати емерджентний результат спільної педагогічної діяльності.

Окреслені концептуальні положення ми намагалися реалізувати при розробці підручника з біології для учнів 8 класу (Наталія Міщук, Галина Жирська, Алла Степанюк, Любов Барна. «Біологія» 8 кл. за модельною програмою колективу авторів П. Балан, О. Кулініч, Л. Юрченко). Це дозволило нам забезпечити: цілісність формування компетентностей; збалансованість структурних компонентів; різноманітність видів пізнавальної діяльності; оптимальність системи завдань для застосування компетентностей та оцінювання результатів навчання; всебічну інтерактивну підтримку з використанням засобів цифрових технологій.

Запропонований підручник ґрунтується на технології рефлексивної дії та принципах позитивної мотивації, сприятливого емоційного клімату, атмосфери довіри та доброзичливості, дозволяє забезпечити паритетну взаємодію учасників освітнього процесу, ділову співпрацю і співтворчість педагога та учнів на основі поєднання колективних форм навчання з особистісно орієнтованим підходом, де педагогічна діяльність реалізується у роботі в групах, індивідуального включення кожного у колективну

діяльність, різних форм розподілу праці, диференційованої допомоги, урахування особистісних якостей, індивідуальних можливостей і рівня підготовленості кожного школяра.

Можна стверджувати, що наш підручник є цілісним, універсальним, конструктивним, інтерактивним, естетичним. Він є не лише джерело інформації, а й багатофункціональний інструмент, що допомагає формувати компетентності, необхідні для життя у швидкозмінному світі, підтримує як традиційні, так і інноваційні підходи до навчання, сприяючи гармонійному розвитку учнів. Це не автономна збірка контексту, двері до інших джерел інформації.

Отож пропонуємо його для використання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. Ознайомлюйтесь, робіть свій вибір!!!

Список використаних джерел

1. Рудишин С. Роздуми про європейський вимір української освіти (системний підхід). Науковий світ. 2010. № 1. С. 14-15.
2. Синергетика і освіта : монограф. / [за ред. В. Г. Кременя]. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2014. 348 с.
3. Степанюк А.В., Грубінко В.В., Колесник М. О. Методологічні та дидактичні засади конструювання підручника з біології для старшої школи Проблеми сучасного підручника: Збірник наукових праць. Вип. 16, Ч. 1. К. : Педагогічна думка, 2016. С. 393-403.
4. Степанюк А.В. Грубінко В.В., Колесник М. О. Інноваційні підходи до формування змісту природничої освіти школярів //Освіта XXI століття теорія, практика, перспективи : матеріали Першої міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 18 квітня 2019 р. С.37-40.
5. Vaskivska H. O., Kosianchuk S. V., Skyba H. M. Didactic possibilities of information and communication technologies in the process of

development of educational environment in upper secondary school. Information Technologies and Learning Tools. 2017. Vol 60. № 4. P. 17–27.